

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Олександр ПИСАРЕВСЬКИЙ

серпень 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародна економіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітня програма Міжнародні відносини

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“28” серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Марченко І.С., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Програму схвалено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин та логістики

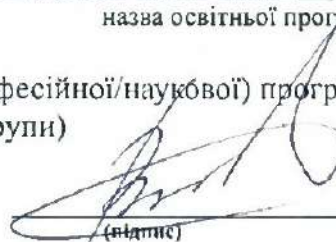
Протокол від “27” серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

(підпис) Анна ЗАЙЦЕВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)

(підпис) Наталія ВІННИКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Міжнародна економіка” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки:

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітня програма Міжнародні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Мета викладання навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» полягає у формуванні у студентів системного розуміння закономірностей та особливостей функціонування світової економіки, міжнародних економічних відносин і механізмів їх регулювання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Ознайомлення студентів із закономірностями функціонування світового господарства, його структурою, основними моделями розвитку та механізмами міжнародної економічної взаємодії.

Формування здатності аналізувати тенденції глобальної економіки, міжнародну торгівлю, рух капіталів, діяльність транснаціональних корпорацій та міжнародних економічних організацій.

Підготовка до застосування знань у сфері зовнішньоекономічної діяльності, прогнозуванні економічних процесів та ухваленні рішень в умовах глобалізації

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
практичні заняття – 16 год. семінарські заняття – 16 год.	
Самостійна робота	

56 год.	-
---------	---

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі мають досягти наступних результатів:

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

1.8. Передумови вивчення дисципліни: успішне опанування дисциплін “Вступ до фаху “Міжнародні відносини”, “Основи економіки”.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародна економіка як напрямок економічної науки

Тема 1. Поняття, сутність та елементи міжнародної економічної думки.

Поняття та принципи міжнародної господарської діяльності. Процес формування і етапи розвитку світової економіки. Зовнішньоекономічна діяльність, її характеристика та принципи. Елементи та форми міжнародної економічної діяльності, її суб'єкти та типи. Показники економічного розвитку, потенціалу та рівня розвитку. Моделі міжнародного економічного співробітництва.

Тема 2. Функціональні особливості міжнародної економічної діяльності.

Структурні складові механізму зовнішньоекономічної діяльності. Держави, ТНК, державні і інтеграційні об'єднання, міжнародні організації як головні суб'єкти міжнародної економіки. Міжнародне регулювання світової економіки. Інституціональна основа

регулювання у сфері міжнародної торгівлі і валютно-кредитних відносин. Глобалізація та світовий економічний порядок: зміст, структура, еволюція. Макроекономічні та мікроекономічні особливості здійснення зовнішньої господарської діяльності.

Тема 3. Ресурси та ресурсний потенціал країн.

Поняття ресурсного потенціалу. Структура ресурсного потенціалу. Сировинні ресурси та їх роль в розвитку економічних процесів. Головні види сировинних ресурсів. Нерівномірність розміщення сировинних ресурсів. НТР і сировинні ресурси. Людський потенціал. Значення людських ресурсів в умовах сучасної НТР. Поняття людського капіталу. Особливості демографічної ситуації в різних країнах та їх вплив на розвиток продуктивності економік.

Тема 4. Глобалізація, транснаціоналізація та конкурентоспроможність.

Поняття та сутність глобальної трансформації світового господарства. Взаємозалежність – головна риса процесу глобалізації. Глобалізація та регіоналізація. Глобальні виклики світової економіки, НТР і глобальна трансформація. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив. Основні прояви загострення глобальних проблем. Шляхи послаблення їх гостроти. Поняття конкурентоспроможності на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях господарювання. Критерії та оцінки конкурентоспроможності, чинники посилення конкурентних переваг.

Розділ 2. Форми та аспекти міжнародної економічної діяльності

Тема 5. Зовнішня торгівля та світовий ринок товарів й послуг.

Поняття, структура та показники зовнішньої торгівлі. Експортно-імпортні операції, регулювання та особливості. ГАТТ/СОТ, торговельні угоди. Зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок. Світовий ринок товарів та послуг. Експортні доходи, імпортна залежність. Товарні біржи, принципи формування світових цін. Сектор послуг, торгівля послугами, постіндустріальна економіка.

Тема 6. Виробничо-інвестиційна діяльність та виробничо-коопераційні зв'язки.

Виробничі цикли та кооперація. Інвестиційна діяльність, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції. Інвестиційні ризики та привабливість. Інвестиційні доходи та втрати. Синергетичний ефект виробничо-коопераційної діяльності.

Тема 7. Валютно-фінансова діяльність та міжнародні валютно-фінансові операції.

Міжнародні валютно-фінансові операції. Фінансові ринки. Фондові біржі. Зовнішня заборгованість та боргове навантаження. Ринок валют (форекс). Принципи формування валютних курсів. Фінансово-інвестиційні організації та інститути. Інституційне регулювання міжнародної валютно-фінансової сфери.

Тема 8. Технологічно-інноваційний напрям господарської діяльності в міжнародній сфері.

Технологічні уклади, науково-технічний прогрес та науково-технічна революція. Індустрія 4.0. Значення та роль інновацій. Передача та продаж технологій. Створення та впровадження інновацій. Інноваційно-технологічні моделі економічного розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р		л	п	лаб	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародна економіка як напрямок економічної науки												
Тема 1. Поняття, сутність та елементи міжнародної економічної думки	15	4	4			7						
Тема 2. Функціональні особливості міжнародної економічної діяльності	15	4	4			7						
Тема 3. Ресурси та ресурсний потенціал країн	15	4	4			7						
Тема 4. Глобалізація, транснаціоналізація та конкурентоспроможність	15	4	4			7						
Разом за розділом 1	60	16	16			28						
Розділ 2. Форми та аспекти міжнародної економічної діяльності												
Тема 5. Зовнішня торгівля та світовий ринок товарів й послуг	15	4	4			7						
Тема 6. Виробничо-інвестиційна діяльність та виробничо-коопераційні зв'язки	15	4	4			7						
Тема 7. Валютно-фінансова діяльність та міжнародні валютно-фінансові операції.	15	4	4			7						
Тема 8. Технологічно-інноваційний напрям	15	4	4			7						

господарської діяльності в міжнародній сфері												
Разом за розділом 2	60	16	16			28						
Усього годин	120	32	16 /16			56						

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Практичні заняття:		
1	Макро- та мікроекономічні аспекти міжнародної економічної діяльності	2
2	Сучасні особливості економічної діяльності ТНК	2
3	Ресурсний потенціал країн світу	2
4	Глобалізація та її вплив на економічну діяльність країн	2
5	Системи зовнішньої торгівлі та торговельні операції	2
6	Інвестиційні напрями та потоки між країнами світу	2
7	Валютно-фінансова співпраця в системі фінансових відносин	2
8	Інноваційно-технологічні аспекти економічного розвитку та конкуренції	2
	Разом	16
Семінарські заняття:		
1	Глобальна трансформація світової економіки.	2
2	Протиріччя у розвитку світової економіки.	2
3	Забезпеченість факторами виробництва країн світу у розрізі соціально-економічних типів країн.	2
4	Процес транснаціоналізації міжнародної економічної діяльності	2
5	Соціально-економічна модель економічно розвинених країн світу.	2
6	Особливості найбільш перспективних країн, що розвиваються.	2
7	Економіка невеликих розвинених країн.	2
8	Напрями інтеграції перехідних країн в світову економіку.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		денна форма
1	Опанувати основні питання з теми “Макро- та мікроекономічні аспекти міжнародної економічної діяльності”	7
2	Виявити сучасні особливості та напрями розвитку провідник ТНК світу, підготовка доповіді “Сучасні критерії ведення міжнародного бізнесу (на прикладі конкретної ТНК)”	7
3	Визначити ресурсний потенціал на прикладі обраної країни	7

4	Підготовка доповіді у вигляді есе “Позитивні та негативні впливи глобалізації на економіку обраної країни”	7
5	Опрацювання практичного завдання “Особливості зовнішньої торгівлі обраної країни світу”	7
6	Опанувати методи та принципи ведення інвестиційної діяльності з використанням симулятора біржової торгівлі	7
7	Визначити принципи валютно-фінансових операцій на ринку Forex	7
8	Вивчити сучасні особливості інноваційно-технологічного аспекту розвитку економік (на прикладі країни або компанії)	7
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Використовуються такі методи навчання, як словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (виконання індивідуальних статистико-аналітичних завдань) тощо.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Міжнародна економіка» застосовуються наступні методи контролю: усний та письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування, або експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення балів, при отриманні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєнням тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- активна участь на семінарських та практичних заняттях;
- виконання індивідуальних практичних робіт;
- виконання творчих завдань (підготовка і виступ з презентацією);

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь, практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 (для студентів денної форми навчання). Час виконання – до 80 хвилин. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів (2 теоретичних питання)

Тести – 20 балів (10 тестових завдань x 2 бали)

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародна економіка», режим доступу:

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Іспит	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
30				30				60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Загальна кількість балів за успішне виконання завдань під час засвоєння розділів предмету – 60 балів, з них:

- 50 балів – виконання та презентація індивідуальних практичних робіт;

- 10 балів – активна участь на семінарських заняттях (а саме: від 9 до 10 балів – здобувач не пропускає занять без поважних причин, бере активну участь в обговоренні під час задачі практичних робіт, ставить якісні питання іншим здобувачам, вносить суттєвий вклад у колективне обговорення, проявляє конструктивну активність; від 6 до 8 балів - здобувач не пропускає занять без поважних причин, зазвичай активний, іноді допускає неточності чи не завжди готовий чітко відповісти на уточнююче питання викладача чи інших здобувачів; від 2 до 5 балів – здобувач пропускає певну кількість занять без поважних причин, часткова активність, поверхневність у відповідях, пасивність у дискусіях; 0-2 балів - відсутність активності, систематичні пропуски, нездатність відповісти на питання викладача).

Індивідуальне практичне завдання (передбачено виконання 5 завдань протягом семестру, до 10 балів за кожне) передбачає підготовку та презентацію за визначеною темою та оцінюється за наступними критеріями:

9-10 балів – Завдання виконане повністю; матеріал розкритий глибоко, логічно, аргументовано; презентація змістовна, структурована, супроводжується ілюстративним матеріалом (слайди, схеми тощо); студент упевнено орієнтується в темі, дає розгорнуті відповіді на питання; дотримання академічної доброчесності.

5-8 балів – Завдання виконане в основному правильно; є незначні неточності або поверхнєве розкриття окремих аспектів теми; презентація менш структурована або частково неповна; студент відповідає на питання, але з труднощами; використано мінімальну кількість джерел.

2-4 бали – Завдання виконане частково; зміст неповний або з помилками; презентація слабо структурована або містить формальні помилки; студент демонструє слабе розуміння теми, майже не орієнтується у власному матеріалі.

Менше 2 балів – Завдання не виконане або виконане формально, з порушенням академічної доброчесності (плагіат, відсутність джерел, списування); відсутня або незрозуміла презентація; студент не може відповісти на запитання викладача.

Підсумковий контроль – 40 балів, з них:

- 20 балів (теоретичне питання та творче питання, по 10 балів);

- 20 балів (20 тестових завдань по 1 балу).

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичні питання – 10 балів x 2 питання. Оцінюється за наступними критеріями:

8 – 10 балів - здобувач повністю розкриває сутність питання, надає практичні приклади, демонструє спектр різних думок щодо проблематики

5 – 7 балів - здобувач розкриває сутність питання, наводить основні його аспекти, але робить висновок не чітко та не спираючись на загальновідомі факти.

2 – 4 балів - здобувач лише частково розкриває сутність питання, поза увагою залишаючи основні його аспекти.

Менше 2 балів - здобувач майже не розкриває основної сутності питання.

Тестові завдання – 20 балів (10 тестових завдань x 2 бали за правильну відповідь).

За підсумками поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел інформації під час підсумкового контролю, здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Умовою допуску студента до екзаменаційної роботи вважається наявність 20 балів, накопичених протягом навчального семестру.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Гуменюк О. В., Ковальчук О. А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: Підручник. К.: Знання, 2022. 383 с.
2. Макогон Ю. В., Дахно І. І. Світова економіка: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2023. 488 с.
3. Романюк В. М., Гринів Л. М. Світова економіка: Підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2023. 350 с.
4. Савич О. В., Мельник А. О. Міжнародна економіка: Підручник. К.: Алерта, 2021. 416 с.
5. Базиліук В. П., Захарченко О. С., Шпильова В. А. та ін. Світова економіка: Підручник. – К.: Кондор, 2021. 528 с.

Допоміжна література

1. Грищенко С. В., Захарченко О. С. Глобальні економічні зміни та Україна: Монографія. К.: ДУТ, 2022. 186 с.
2. Дейна І. М., Єжов В. С. Глобальні виклики та можливості для розвитку світової економіки: Колективна монографія. Львів: Ліга-Прес, 2021. 230 с.
3. Матюшенко О. А., Пацюк О. В. Інституціональні трансформації світової економіки: Монографія. – Чернігів: ЧДТУ, 2021. 198 с.

4. Коваленко А. В., Гайдук О. В. Світова економіка в умовах турбулентності: Монографія. – Харків: ХНТУСГ, 2023. 210 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, інше методичне забезпечення

1. Eurostat [Електронний ресурс]. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>
2. The World Bank [Електронний ресурс]. URL: <http://www.worldbank.org/>
3. UNCTAD statistics [Електронний ресурс]. URL: <http://unctadstat.unctad.org/>
4. World Economic Forum [Електронний ресурс]. URL: <http://www.weforum.org/>
5. World Trade Organization. Report by the Secretariat [Електронний ресурс]. URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s211-00_e.doc
6. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародна економіка», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15353>.